

Sygn. akt I ACa 1237/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 grudnia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Krzysztof Sobierajski
Sędziowie:	SSA Anna Kowacz-Braun (spr.) SSA Marek Boniecki
Protokolant:	sekr.sądowy Katarzyna Rogowska

po rozpoznaniu w dniu 4 grudnia 2014 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa L. D.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w W.

o zapłatę

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 16 czerwca 2014 r. sygn. akt I C 905/13

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 1 800 zł (jeden tysiąc osiemset złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.**

I ACa 1237/14

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 4 grudnia 2014 r.

Powód L. D. w pozwie skierowanym przeciwko (...) S.A. z siedzibą w W. wniósł o zasądzenie od strony pozwanej na jego rzecz kwoty 121.114,26 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w zapłacie od dnia 19 listopada 2011 r. do dnia zapłaty oraz kosztów zastępstwa procesowego.

Uzasadniając swoje roszczenie powód podał, że w dniu 17 października 2011 r. doszło do uszkodzenia jego mienia tj. okna gotyckiego kamiennego. Obiekt ten posadowiony został na terenie nie należącym do powoda, jednakże przez niego zajmowanym. Sprawca kolizji miał wykupioną polisę OC w (...) S.A. (obecnie (...) S.A.). Zgodnie z kosztorysem wykonanym na zlecenie powoda wysokość szkody wyniosła 121.114,26 zł.

Strona pozwana (...) S.A. w W. wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie kosztów postępowania.

Wyrokiem z dnia 16 czerwca 2014 r. Sąd Okręgowy w Krakowie zasądził od strony pozwanej (...) S.A. w W. na rzecz powoda L. D. kwotę 46.830,97 zł z ustawowymi odsetkami od 30 listopada 2011 r.; w pozostałym zakresie powództwo oddalił; zasądził od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 1916 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Sąd Okręgowy jako bezsporne między stronami wskazał na następujące okoliczności: Strona pozwana (...) S.A. z siedzibą w W., będąca następcą prawnym (...) S.A. udzielała ochrony ubezpieczeniowej z tytułu OC posiadaczy pojazdów mechanicznych, którego przedmiotem był samochód marki I. o nr rej. (...). Przedmiotowy pojazd był objęty ochroną ubezpieczeniową w (...) Towarzystwie (...) w okresie od dnia 26 maja 2011 r. do dnia 25 maja 2012 r. Do uszkodzenia okna gotyckiego przez kierowcę ubezpieczonego w pozwanej firmie pojazdu doszło w dniu 17 października 2011 r. podczas wykonywania manewru cofania.

Dalej Sąd Okręgowy ustalił następujące okoliczności:

W 2002 r. powód L. D. z własnego materiału, wykonał elementy okna gotyckiego. Zgodnie z pierwotnym założeniem przedmiotowe okno miało być zamontowane na działce powoda, jednakże w 2003 r. zostało osadzone w celach dekoracyjnych na dzierżawionym przez powoda terenie przy ul. (...) w K., gdzie powód prowadzi działalność gospodarczą: roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków mieszkalnych i niemieszkalnych. Usługami budowlanymi związanymi z elementami zabytkowymi powód zajmuje się hobbystycznie.

Przedmiotowe okno wmontowane było w ramy zrobione z cegły. Cała konstrukcja zamontowana została na specjalnie do tego wykonanym fundamencie. Obiekt w postaci ramy był związany na stałe z gruntem. Zostały wykonane roboty ziemne (wykopy), podkłady betonowe, ławy fundamentowe żelbetowe, izolacje. Okno zostało uszkodzone przez samochód marki I. o nr rej. (...), w czasie manewru cofania. W wyniku uderzenia uszkodzeniu uległa cała naziemna część budowli natomiast nie został zniszczony fundament. Odtworzenie części naziemnej nie wymagało by prowadzenia nowych robót ziemnych i żelbetowych tylko można by wykorzystać istniejące już fundamenty. Całkowita wartość budowli stanowi kwotę brutto 57.602,09 zł, a 46.830,97 zł netto.

Powód zgłosił szkodę do pozwanej firmy ubezpieczeniowej dnia 18 października 2011r.

W oparciu o poczynione ustalenia Sąd Okręgowy uznał powództwo za częściowo uzasadnione.

Podstawę odpowiedzialności strony pozwanej stanowi art. 805 i 822 k.c. na mocy których ubezpieczyciel przejmuje odpowiedzialność w zakresie OC za sprawcę szkody. Sprawca szkody z kolei odpowiada za szkodę wyrządzoną przez ubezpieczony pojazd na zasadzie art. 436 k.c. czyli na zasadzie ryzyka, bowiem okno zostało uszkodzone przez samochód ubezpieczony w pozwanej firmie w czasie manewru cofania a więc na skutek ruchu pojazdu. Przedmiotowy obiekt został wykonany przez powoda – czego strona pozwana nie kwestionowała. To, że okno zostało w sposób trwały tj. poprzez fundament połączone z gruntem nie stanowi wbrew twierdzeniom strony pozwanej własności właściciela działki. Okno bowiem zostało w ten sposób połączone z gruntem przez powoda dla przemijającego użytku. Jak wynika z ustalonego stanu faktycznego, powód wprawdzie nie jest właścicielem działki, na której usytuowane zostało okno gotyckie, ale ma na niej swój warsztat i prowadzi tam swoją działalność. Działka stanowiła przedmiot jego dzierżawy, a powód przymocował na niej do gruntu obiekt w celach reklamowych. Wykonał podmurówkę na której posadził okno, jednakże mogło ono zostać usunięte w każdej chwili bez uszkodzenia, bowiem z założenia miało ono tam stać tylko przez okres dzierżawy i tylko – jak już zostało podkreślone – w celu zwrócenia uwagi na prowadzoną przez powoda działalność. Zgodnie natomiast z treścią art. 47 § 3 k.c. przedmioty połączone z rzeczą tylko dla przemijającego użytku nie stanowią jej części składowych. Z ugruntowanego orzecznictwa wynika, że o tym, czy ma miejsce połączenie dla

przemijającego użytku, decyduje wola stron (np. wyrok SN z dnia 4 listopada 1963 r., I CR 855/62, OSN 1964, nr 12, poz. 209). Jest przy tym oczywiste, że normalnie nikt okna nie przytwierdza bezpośrednio do gruntu na stałe, bo jest to z reguły element budynku i służy określonej celowi. Skoro więc zostało połączone bezpośrednio z gruntem to cel dla którego to uczyniono był inny niż użytkowy a mianowicie – taki jak wskazał powód – reklamowy i to na czas w którym powód dzierżawił działkę. Mając to na uwadze Sąd Okręgowy uznał, że obiekt ten nie stanowił własności właściciela działki tylko własność powoda, a zatem po stronie L. D. nie zachodzi brak legitymacji czynnej.

Jeżeli chodzi o wysokość szkody to Sąd Okręgowy zlecił sporządzenie stosownej opinii biegłemu sądowemu mgr inż. K. M. (1), który po uwzględnieniu zarzutów powoda, określił zarówno wartość brutto, jak i netto przeprowadzonych robót budowlanych wraz z robotami kamieniarskimi. Ich wartość netto wyniosła, zdaniem biegłego, 46.830, 97 zł. Sąd Okręgowy przyjął iż kwota netto odpowiada wartości poniesionej przez powoda szkody. Powód, chociaż prowadzi działalność gospodarczą (jest płatnikiem podatku VAT), od uszkodzonego okna nie będzie musiał odprowadzać podatku, bowiem nie będzie ona już przedmiotem obrotu handlowego. Stosownie do przepisów ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. 2011.1054 j.t.) podstawą opodatkowania, z zastrzeżeniem ust. 2-5, art. 30a-30c, art. 32, art. 119 oraz art. 120 ust. 4 i 5, jest wszystko, co stanowi zapłatę, którą dokonujący dostawy towarów lub usługodawca otrzymał lub ma otrzymać z tytułu sprzedaży od nabywcy, usługobiorcy lub osoby trzeciej, włącznie z otrzymanymi dotacjami, subwencjami i innymi dopłatami o podobnym charakterze mającymi bezpośredni wpływ na cenę towarów dostarczanych lub usług świadczonych przez podatnika (art. 29a ust.1). Dodatkowo wskazać należy, iż nawet gdyby powód zdecydował się na naprawę okna, obowiązek naprawienia szkody poprzez wypłatę odpowiedniej sumy pieniężnej powstaje z chwilą wyrządzenia szkody i nie jest uzależniony od tego, czy pozwany dokonał naprawy uszkodzonej rzeczy i czy w ogóle zamierza ją naprawić. Wybór w tym zakresie jest autonomicznym uprawnieniem poszkodowanego. W związku z powyższym, zasądzenie odszkodowania w kwocie uwzględniającej podatek VAT stanowiłoby bezpodstawne wzbogacenie się powoda o kwotę w wysokości 10.771,12 zł. Pogląd taki znajduje potwierdzenie w judykaturze. Sądy rozstrzygając ten problem stwierdziły, że należne podatnikowi podatku VAT odszkodowanie nie obejmuje podatku VAT (por. np. wyrok SN z dn. 16.04.2002 r., V CKN 980/00).

Zasądzając odsetki ustawowe Sąd Okręgowy działał w oparciu o przepisy ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. 2013.392 j.t.), która w art. 14 ust. 1 wskazuje, że Zakład ubezpieczeń wypłaca odszkodowanie w terminie 30 dni licząc od dnia złożenia przez poszkodowanego lub uprawnionego zawiadomienia o szkodzie. Oznacza to, że firma ubezpieczeniowa, od momentu zgłoszenia szkody przez poszkodowanego, powinna w czasie 30 dni wypłacić odszkodowanie.

O kosztach postępowania Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 100 k.p.c. oraz § 6 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. 2013.490).

Apelację od tego wyroku, zaskarżając go w całości, wniosła strona pozwana, która zarzuciła: naruszenie prawa materialnego poprzez błędne zastosowanie art. 47 § 3 k.c. bowiem brak jest przesłanek do stwierdzenia, iż okno gotyckie nie stanowiło części składowej nieruchomości gruntowej, lecz było połączone dla przemijającego użytku. Sąd nie ustalił jaka była wola właściciela nieruchomości, nie ustalił w ogóle kto był właścicielem gruntu oraz, pomimo że jest to kryterium niedecydujące ale mające znaczenie w sprawie, nie ustalił na jaki okres czasu okno miało być połączone z gruntem.

Powód wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja strony pozwanej (...) S.A. z siedzibą w W. jest nieuzasadniona.

Ustalony przez Sąd Okręgowy stan faktyczny Sąd Apelacyjny przyjął za własny bowiem wyprowadzony został z dowodów, których ocena odpowiada wszelkim wskazaniom z art. 233 § 1 k.p.c. Podstawą tych ustaleń były

dowody z dokumentów a to: oświadczenia sprawcy szkody, polisy ubezpieczeniowej, korespondencji powoda z firmą ubezpieczeniową w zakresie zgłoszenia szkody i zaświadczenia o działalności gospodarczej powoda. Dowód z tych dokumentów, niekwestionowanych co do treści i pochodzenia przez żadną ze stron, dopuszczony został postanowieniem wydanym na rozprawie w dniu 2 czerwca 2014 r. Równocześnie Sąd Okręgowy postanowił pominąć dowód z przesłuchania świadków wskazanych w odpowiedzi na pozew.

Pełnomocnik strony pozwanej nie zgłosił na kolejnym posiedzeniu, na którym ogłoszono wyrok zastrzeżenia w trybie art. 162 k.p.c. co do postanowień dowodowych wydanych na rozprawie w dniu 2 czerwca 2014 r.

Podstawą ustaleń Sądu Okręgowego była też opinia zasadnicza i uzupełniająca – będąca odpowiedzią na zarzuty do opinii – sporządzona przez biegłego sądowego mgr inż. K. M. (2). Dowód ten stanowił podstawę ustalenia wartości zniszczonego okna oraz tego, że było ono trwale związane z gruntem. W tym zakresie apelujący nie podnosił żadnych zarzutów w apelacji.

Strona pozwana zarzucając naruszenie art. 47 § 3 k.c. skupia się głównie na tym, że Sąd nie ustalił: jaka była wola właściciela nieruchomości, kto był właścicielem gruntu oraz, na jaki okres czasu okno miało być połączone z gruntem. Choć nie sugeruje się w apelacji, że ustaleń tych Sąd Okręgowy miał dokonać z urzędu, to jednak należy wyraźnie stwierdzić, że nie było podstaw do stosowania art. 232 zd. 2 k.p.c.

Już w korespondencji prowadzonej przez strony po zgłoszeniu szkody przez powoda do likwidacji J. D. wyjaśniał, że jest właścicielem okna, podał od kogo i kiedy kupił jego elementy a ponadto na wyraźne zapytanie strony pozwanej podał w piśmie z dnia 29 lutego 2012 r. (k.13), że od nieruchomości na której posadowione było przedmiotowe okno uiszcza podatek i trwa postępowanie mające na celu ustanowienie go dzierżawcą tego terenu. Aktualnie zaś ma miejsce dzierżawa faktyczna połączona z opłatą za korzystanie z działki. Dodatkowo na rozprawie w dniu 5 grudnia 2013 r. pełnomocnik powoda podał, że konstrukcja w której umieszczone jest okno gotyckie powoda stoi na działce, która jest własnością osoby trzeciej, której nazwiska pełnomocnik nie zna. Natomiast działka była w tym czasie nieformalnie dzierżawiona przez powoda.

Pełnomocnik strony pozwanej po tym oświadczeniu jedynie podtrzymał wcześniejsze stanowisko, że okno było częścią składową nieruchomości, która nie należy do powoda, dlatego powód nie ma legitymacji czynnej.

Z powyższego wyprowadzić można wniosek, że strona pozwana od powołanego pisma z dnia 29 lutego 2012 r. wiedziała, że okno znajdowało się na działce dzierżawionej przez powoda nieformalną umową i okolicznościom tym nie zaprzeczyła. W tej sytuacji istniała pełna podstawa do przyjęcia tych faktów za przyznane (art. 230 k.p.c.). Przemawia za tym i to, że z ewidencji działalności gospodarczej wynika, że powód L. D. swą działalność gospodarczą prowadził w tym czasie w K. przy ulicy (...), a więc w miejscu, w którym znajdowało się przedmiotowe okno.

Ta lokalizacja w połączeniu z charakterem działalności gospodarczej prowadzonej przez powoda w sposób jednoznaczny przemawia też za charakterem reklamowym tej konstrukcji z oknem gotyckim. Nie trzeba posiadać wiadomości specjalnych, a jedynie wystarczy spojrzeć na zdjęcia przedstawiające to okno gotyckie i zastosować podstawowe zasady logiki i doświadczenia życiowego, by przyjąć za Sądem Okręgowym, że zostało ono połączone z gruntem dla przemijającego użytku w związku z czym okno to nie stanowi części składowej nieruchomości. Tym przemijającym użytkowaniem jest oczywiście funkcja reklamowa dla działalności gospodarczej powoda, bo trudno byłoby przyjąć, że wolnostojące okno gotyckie może mieć jakkolwiek racjonalne zastosowanie czy też służyć innemu celowi. Zakończenie prowadzenia działalności gospodarczej przez powoda w tym miejscu bądź chęć zmiany reklamy wyznaczałyby ramy czasowe dla istnienia tej konstrukcji. Oczywiście wcześniej mógł się temu sprzeciwić właściciel gruntu.

Dla poparcia tej oceny warto sięgnąć do poglądów doktryny. I tak przedmiot połączony nabywa status części składowej dopiero przez stałe, a nie chwilowe połączenie go z rzeczą, które jednak nie jest bynajmniej równoznaczne z połączeniem „krótkotrwałym”, lecz z góry czasowo ograniczonym. Jeżeli połączenie nastąpiło tylko dla „przemijającego użytku”, to wówczas przedmioty połączone nie stają się częściami składowymi, chociażby w

razie odłączenia – one same albo rzecz, do której zostały przyłączone – miały ulec uszkodzeniu lub istotnej zmianie. Charakter połączenia zależy, w razie wątpliwości lub sporu, od kwalifikacji oceny uwzględniającej okoliczności faktyczne, takie jak wola stron, gdy połączenie nastąpiło na podstawie umowy albo przy jej wykonywaniu, oraz zamiar, cel i sposób połączenia, jako dokonanego w sensie fizycznym, a nie tylko gospodarczym. Ocena powinna być w miarę zobiektywizowana, to znaczy odpowiadać powszechnej znajomości rzeczy i regułom logicznego wnioskowania na podstawie zewnętrznych, widocznych dla osób postronnych, oznak (Komentarz do Kodeksu Cywilnego Księga pierwsza Część Ogólna – Stanisław Dmowski, Stanisław Rudnicki wydanie drugie str. 152).

Wskazania te przemawiają za trafnością postawionego wcześniej wniosku co z kolei oznacza, że nie doszło w sprawie do naruszenia art. 47 § 3 k.c.

Mając powyższe na uwadze orzeczono na podstawie art. 385 k.p.c. a o kosztach zgodnie z art. 98 k.p.c. i w oparciu o § 6 pkt 5 w związku z § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.